

Verhoogd risico op bijegifallergie voor imkers

Serge van Dijk

Allergie voor bijegif kan in sommige gevallen fataal zijn. Vaak blijven de reacties op een bijesteek bij allergische personen beperkt tot problemen met de luchtwegen en het maag-darmkanaal. Als ook de bloeddruk daalt en er hartritme-stoornissen ontstaan, wordt de situatie zo ernstig dat deze kan uitmonden in onder andere bewustzijnsverlies (zie ook **Bijen** (2)7/8: 195-196 (1993)).

De wetenschappelijke belangstelling voor de effecten van Hymenoptera-giffen (Hymenoptera is de familie van vliesvleugeligen waartoe bijen, wespen en mieren behoren) is de laatste jaren sterk gegroeid, onder andere onder invloed van de zeer goede vaccins tegen bije- en wespegifallergie. Deze belangstelling blijkt onder andere uit de vele publikaties over dit onderwerp in internationale tijdschriften over allergie.

De laatste wetenschappelijke ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd door de Europese Academie voor Allergie en Klinische Immunologie. Onlangs is onder haar verantwoording een rapport verschenen over allergie voor Hymenoptera-giffen waarin voor het eerst opmerkelijk veel aandacht is besteed aan bijegifallergie bij imkers. In een speciaal hoofdstuk wordt gesteld dat imkers een verhoogd risico lopen op bijegifallergie. Uit diverse onderzoeken blijkt dat 0,8-5 % van de bevolking allergisch reageert op bijegif. Onder imkers ligt dit percentage tussen de 15 en 43 %. De imker wordt ongevoeliger voor het gif naarmate hij/zij jaarlijks meer steken krijgt.

Een allergoloog stelt een allergie voor bijegif vast aan de hand van een huidtest of de hoeveelheid antistof (IgE) voor bijegif in het bloed. De meeste bijenhouders die door minder dan 50 bijen per jaar worden gestoken, zowel een positieve huidtest als een positieve bloedtest. Slechts een klein deel van hen ontwikkelt een levensbedreigende algemene reactie.

Verschuinselen van een *algemene reactie* kan men herkennen door seconden tot minuten na een steek alert te zijn op reacties in het gehele lichaam (reacties op de plaats waar is gestoken zijn niet van belang). De verschuinselen variëren van jeuk en bultjes over de gehele huid - ook op de handpalmen en voetzolen -

tot het opzwellen van onder andere de ogen en lippen. Indien er zwellingen in het halsgebied (vaak niet zichtbaar) optreden, kan de patiënt moeilijk spreken, slikken en ademen en wordt hees. Ook kan de ademhaling problemen geven ten gevolge van een vernauwing van de luchtwegen in de longen zoals bij astma het geval is. Dit uit zich in kortademigheid, piepen en een drukkend gevoel op de borst.

Bij een aantal patiënten is ook het maag-darmkanaal betrokken bij de reactie, en kunnen misselijkheid, braken, diarree en buikkrampen voorkomen. Soms wordt ook de urine spontaan geloosd. In het ergste geval kan de bloeddruk sterk dalen en kunnen er hartritme-stoornissen ontstaan, soms gevolgd door bewustzijnsverlies. Meestal treden deze reacties binnen een kwartier na een steek op.

De Europese Academie komt dit jaar voor het eerst met een duidelijk advies voor imkers. Zij stelt dat iedere bijenhouder die na een bijesteek verschuinselen vertoont behorende bij een algemene reactie, door middel van een *hyposensibilisatiekuur* moet worden gevaccineerd tegen bijegif. Een hyposensibilisatiekuur bestaat uit een instelfase, waarin een reeks injecties met oplopende doses gezuiverd bijegif wordt toegediend, gevolgd door een onderhoudsfase, waarin de patiënt maandelijks de maximale dosis ontvangt. Vanaf het begin van de onderhoudsfase is de patiënt volledig beschermd tegen een bijesteek.

Als een imker na een bijesteek slechts milde reacties vertoont en bereid is zijn hobby/beroep te staken, dan zou een hyposensibilisatie achterwege kunnen blijven. Bij ernstige reacties op een steek dient te allen tijde te worden gehyposensibiliseerd, zelfs indien de imker overweegt te stoppen met het houden van bijen. Een imker die is gehyposensibiliseerd, kan zijn hobby/beroep gewoon voortzetten. Beschermende kleding en het binnen handbereik hebben van een noodset waarmee adrenaline kan worden geïnjecteerd, worden wel aanbevolen.

Imkers die een hyposensibilisatiekuur ondergaan, krijgen standaard een dubbele dosis van het vaccin toegediend omdat zij door meerdere bijen tegelijk kunnen worden gestoken. Alvorens zij weer aan het werk gaan, moet worden vastgesteld of zij door de